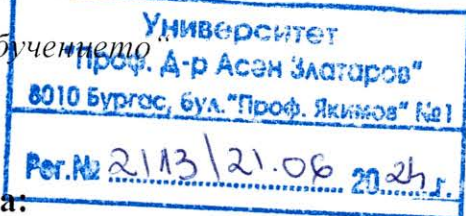

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“

Катедра „Педагогика и методика на обучението“

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема:

РАЗВИВАНЕ НА ЕМПАТИЯ В НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ ЧРЕЗ ДИЗАЙН МИСЛЕНЕ

Докторант: АВИ АБНЕР

Форма на обучение: свободна

за присъждане на образователната и научна степен доктор

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Специалност: Предучилищна и начална училищна педагогика

Автор на становището: проф. д-р Любомира Симеонова Попова,

ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

(Заповед № УД-201 от 28.05.2024 г. на Ректора на Университет

„Проф. д-р Асен Златаров“)

1. Характеристика на дисертационния труд

В структурно отношение дисертационният труд съответства на изискванията за този вид научно изследване. Дисертацията се състои от 219 страници, в това число 156 страници основна част и допълнителни приложения. Използваната литература съдържа 422 източника, от които 12 източника на български език и 410 източника на английски език. Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, седем приложения, списък на използвана литература и списък на авторските публикации по темата.

Темата на дисертационното изследване е изключително актуална както за педагогическата теория, така и за образователната практиката и притежава теоретико-практическа значимост. Въз основа на експериментално апробирани дидактически модели, се разработва цялостен дидактически модел за въвеждане на дизайн мислене в 3. и 4. клас на начален етап на основната образователна степен, насочен към развиване на три вида емпатия у учениците – когнитивна, емоционална и културна.

Избраната методология на изследване съответства на теоретико-емпиричния характер на дисертационния труд. Включени са както теоретичен анализ на български и предимно чуждестранни научни източници, така и научноизследователските методи: оценъчна скала за експертна оценка, проективни методи и техники, моделиране, наблюдение с експертна оценка.

В увода ясно са формулирани и обосновани мотивите за избор и разработване на дисертационната тема. Абнер аргументира своята изследователска логика, формулира много точно обект, предмет, цел, задачи, изследователска хипотеза, методология и изследователски методи.

Глава първа е фокусирана върху теоретичните основи на дисертационния труд. В нея е приложен интердисциплинарен подход, включващ анализ на психологическа и педагогическа научна литература, отнасяща се до емпатията като специфичен конструкт, формиращ социалната и емоционалната компетентност. Главата съдържа параграфи, анализиращи същността на емпатията, възможностите за нейното развитие в образованието чрез дизайн мислене. Специално място се отделя на дизайн мисленето като образователна перспектива.

Втора глава представя концепцията на експерименталното изследване, като коректно са описани цел и задачи, обект и предмет. Основен фокус е поставен върху обосновката на изследователски подход, изграждане на система от критерии и показатели за емпиричното изследване, формулиране на научни въпроси и хипотеза. Представен е инструментариумът за провеждане на емпиричните изследвания, подходите за количествен и качествен анализ на получените резултати, целевите групи, формираната извадка от 353 ученици – 188 ученици от 3. клас и 165 ученици от 4. клас в три училища. Описани са етапите за реализация на експерименталната работа и организацията на проведения експеримент, осъществен в класическите три етапа.

В съответствие с поставената цел и изследователски задачи е конструирано и съдържанието на трета глава „Резултати от експерименталното изследване“. В нея са представени резултатите от трите етапа на експерименталната работа - констатиращ, формиращ и контролен. Описана е входящата диагностика, свързана с нивото и характера на емпатията чрез оценъчна скала и адаптиран проективен тест. Специален акцент е поставен на дидактическия модел за въвеждане на дизайн мислене в 3. и 4. клас на начален етап, апробиран по време на формирация етап от експеримента в реални образователни условия. Анализирани са изходящата диагностика, осъществена чрез скала за експертна оценка и тестване на участниците с авторски проективен тест. Главата завършва със сравнителен анализ на резултатите от констатиращия и контролния експеримент.

Заклучението резюмира приносите на дисертационния труд, представя списък на авторски публикации и изнесени доклади по темата. Същевременно

са очертани идеи за нови изследвания и перспективи за бъдещо развитие на изградения методически модел.

В обобщение считам, че Ави Абнер е избрал проблематика и е разработил дисертационен труд, който по значимост отговаря на изискванията и има сериозни теоретически и практически приноси. Докторантът демонстрира отлично познаване на изследваната проблематика, извежда обобщения, прави изводи и убедително доказва изследователската си хипотеза.

2. Характеристика на автореферата

Авторефератът съответства на дисертационния труд. Той е с общ обем от 42 страници и отговаря на всички стандартни изисквания за синтезирана аналитико-систематична разработка въз основа на първичния научен текст. Той обективно отразява съдържанието на дисертационното изследване.

3. Научни приноси

Приемам формулираните от докторанта научнотеоретични и научноприложни приноси. Държа да акцентирам върху следния цялостен принос: оценявам високо научния интерес, сполучливо осъщественото проучване и осмислените приложни измерения на дисертационната проблематика. Приноси в **научнотеоретичен аспект**:

- Анализирани са възможностите за развиване на различни видове емпатия (когнитивна, емоционална и културна) в НУВ като важен конструкт за формиране на социалноемоционални компетентности.

- Проучени са възможности за въвеждане на дизайн мислене като методически подход в началното училище за развиване на когнитивна, емоционална и културна емпатия на учениците.

Приноси в **научноприложен аспект**:

- Адаптирани, допълнени и валидирани са: скала за измерване на емпатията на ученици от НУВ, съдържаща три субскали за измерване на различни видове емпатия; методиката на Джанет Стрейър за измерване на емпатичния отговор на деца в НУВ.

- Разработени и валидирани са: авторска скала за експертна оценка за измерване на видовете емпатия в условията на проектна дейност за дизайн мислене; авторска проективна методика за измерване на видовете емпатия; модел с прилежащи материали и ресурси за въвеждане на дизайн мислене в 3. и 4. клас на начален етап за развиване на емпатията на учениците.

4. Публикации и участия в научни форуми

Научните публикации на Ави Абнер са свързани с тематиката на дисертационното изследване. Както темите и заглавията, така и съдържанието

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“

Катедра „Педагогика и методика на обучението“

на публикациите са формулирани компетентно и ясно открояват авторската му позиция. Броят на публикациите е 6 (през 2023 г. и 2024 г.) и съответства на изискванията, свързани с придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Публикувани са в нереферирани списания с научно рецензиране, като 3 от тях са самостоятелни, 3 са в съавторство, като една от тях е под печат. Всички те имат съответствие с темата на дисертацията и нейните раздели.

5. Критични бележки, препоръки, въпроси

Препоръка: Изборът на докторант Абнер да се заеме с това изследователско поле и да предложи авторски дидактически модел за въвеждане на дизайн мислене в начален етап, с оглед развиване на емпатия у учениците, заслужава сериозно внимание и висока оценка. В този аспект препоръчвам дисертационният труд да се оформи и издаде за нуждите на студенти, учители и образователни експерти.

Въпрос: В теоретичната част на дисертацията убедително представяте тезата, че развитието на емпатия в периода на средното детство (7-11 години) играе важна роля при изграждане на цялостната личност на детето. В този смисъл, възможно ли е представеният модел за развиване емпатията на учениците да започне да се прилага в 1. и 2. клас на началното училище?

Заклучение

Предложеният дисертационен труд на тема „Развиване на емпатия в начална училищна възраст чрез дизайн мислене“ с автор Ави Абнер отговаря на изискванията на закона за РАСРБ и Правилника за неговото приложение. Дисертационното изследване показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания, практически умения и демонстрира качества за провеждане на експериментално научно проучване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от дисертация, автореферат, публикации и приноси и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да се присъди образователната и научна степен „Доктор“ на **Ави Абнер** в област на висше образование **1. Педагогически науки**, професионално направление **1.2. Педагогика**, специалност **Предучилищна и начална училищна педагогика**.

Дата: 18.06.2024 г.
гр. Велико Търново

Член на научното жури: ..

(~~проф. д-р Любомир~~ Попова)

Подпис заличен

Чл.2 от ЗЗЛД